

SECTION A

Answer **one** question from this section.

1 Read the following passages and answer the questions.

‘σοὶ δ’ αὐτῶ πυκινῶς ὑποθήσομαι, αἶ κε πίθηαι·
 νῆ’ ἄρσας ἐρέτησιν ἐείκοσιν, ἢ τις ἀρίστη,
 ἔρχεο πευσόμενος πατρὸς δὴν οἰχομένοιο,
 ἦν τίς τοι εἴπησι βροτῶν, ἢ ὅσσαν ἀκούσης
 ἐκ Διός, ἢ τε μάλιστα φέρει κλέος ἀνθρώποισι. 5
 πρῶτα μὲν ἐς Πύλον ἐλθὲ καὶ εἶρεο Νέστορα διον,
 κείθεν δὲ Σπάρτηνδε παρὰ ξανθὸν Μενέλαον·
 ὃς γὰρ δεύτατος ἦλθεν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων.
 εἰ μὲν κεν πατρὸς βίοτον καὶ νόστον ἀκούσης,
 ἦ τ’ ἂν τρυχόμενός περ ἔτι τλαίης ἐνιαυτόν· 10
 εἰ δέ κε τεθνηῶτος ἀκούσης μηδ’ ἔτ’ ἐόντος,
 νοστήσας δὴ ἔπειτα φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν
 σῆμά τέ οἱ χεῦναι καὶ ἐπὶ κτέρεα κτερεῖξαι
 πολλὰ μάλ’, ὅσσα ἔοικε, καὶ ἀνέρι μητέρα δοῦναι.
 αὐτὰρ ἐπὴν δὴ ταῦτα τελευτήσης τε καὶ ἔρξης, 15
 φράζεσθαι δὴ ἔπειτα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν
 ὅππως κε μνηστῆρας ἐνὶ μεγάροισι τεοῖσι
 κτείνης ἢ ἐ δόλω ἢ ἀμφαδόν· οὐδέ τί σε χρὴ
 νηπιάας ὀχέειν, ἐπεὶ οὐκέτι τηλίκος ἐσσι.’

Homer, *Odyssey* I.279–297

(a)* How effectively does Homer convey Athena’s support for Telemachus in this extract?

You should refer **both** to the content **and** to the language of the passage.

[15]

τοῖσι δὲ τερπομένοισι μέλας ἐπὶ ἔσπερος ἦλθε·
δὴ τότε κακκείοντες ἔβαν οἰκόνδε ἕκαστος.

Τηλέμαχος δ', ὅθι οἱ θάλαμος περικαλλέος αὐλῆς
ὑψηλὸς δέδμητο περισκέπτῳ ἐνὶ χώρῳ,
ἔνθ' ἔβη εἰς εὐνήν πολλαὶ φρεσὶ μερμηρίζων. 5

τῷ δ' ἄρ' ἄμ' αἰθομένας δαΐδας φέρε κεδνὰ ἰδυΐα
Εὐρύκλει', Ὡπος θυγάτηρ Πεισηνορίδαο,
τὴν ποτε Λαέρτης πρίατο κτεάτεσσιν ἐοῖσιν
πρωθήβην ἔτ' εὐῶσαν, ἑικοσάβοια δ' ἔδωκεν,
ἴσα δέ μιν κεδνῇ ἀλόχῳ τίεν ἐν μεγάροισιν, 10
εὐνή δ' οὐ ποτ' ἔμικτο, χόλον δ' ἀλέεινε γυναικός·

ἢ οἱ ἄμ' αἰθομένας δαΐδας φέρε, καὶ ἔ μάλιστα
δμῳάων φιλέεσκε, καὶ ἔτρεφε τυτθὸν ἐόντα.
ᾤξεν δὲ θύρας θαλάμου πύκα ποιητοῖο,
ἔζετο δ' ἐν λέκτρῳ, μαλακὸν δ' ἔκδυνε χιτῶνα· 15
καὶ τὸν μὲν γραΐης πυκιμηδέος ἔμβαλε χερσίν.

Homer, *Odyssey* I.423–438

- (b) Translate τοῖσι δὲ τερπομένοισι ... φρεσὶ μερμηρίζων (lines 1–5). [5]
- (c) τῷ δ' ἄρ' ἄμ' αἰθομένας ... ἔμβαλε χερσίν (lines 6–16): what information do these lines provide about the relationship between Eurycleia and the family she serves? [6]

2 Read the following passages and answer the questions.

Ὀδυσσεύς	ἴσμεν γὰρ οὐδὲν τρανές, ἀλλ' ἀλώμεθα· καὶ γὰρ ἑλκοντῆς τῶδ' ὑπεζύγην πόνω. ἐφθαρμένας γὰρ ἀρτίως εὐρίσκομεν λείας ἀπάσας καὶ κατηναρισμένας ἐκ χειρὸς αὐτοῖς ποιμνίων ἐπιστάταις. τήνδ' οὖν ἐκείνω πᾶς τις αἰτίαν νέμει. καὶ μοί τις ὀπτῆρ αὐτὸν εἰσιδὼν μόνον πεδῶντα πεδία σὺν νεορράντῳ ξίφει φράζει τε κἀδήλωσεν· εὐθέως δ' ἐγὼ κατ' ἴχνος ἄσσω, καὶ τὰ μὲν σημαίνομαι, τὰ δ' ἐκπέπληγμαὶ κούκ ἔχω μαθεῖν ὅτου. καιρὸν δ' ἐφήκεις· πάντα γὰρ τὰ τ' οὖν πάρος τὰ τ' εἰσέπειτα σῆ κυβερνῶμαι χειρί.	5
Ἀθήνα	ἔγνω, Ὀδυσσεῦ, καὶ πάλαι φύλαξ ἔβην τῇ σῇ πρόθυμος εἰς ὁδὸν κυναγία.	10
Ὀδυσσεύς	ἦ καί, φίλη δέσποινα, πρὸς καιρὸν πονῶ; Sophocles, <i>Ajax</i> 23–38	15

- (a) ἴσμεν γὰρ ... μαθεῖν ὅτου (lines 1–11): what details about the situation does Odysseus describe to Athena? [6]
- (b) Translate καιρὸν δ' ἐφήκεις ... καιρὸν πονῶ (lines 12–16). [5]

Τέκμησσα	καὶ τὸν μὲν ἦστο πλεῖστον ἄφθογγος χρόνον· ἔπειτ' ἐμοὶ τὰ δεῖν' ἐπηπειίλησ' ἔπη, εἰ μὴ φανοίην πᾶν τὸ συντυχὸν πάθος, κάνηρετ' ἐν τῷ πράγματος κυροῖ ποτέ. κἀγὼ, φίλοι, δείσασα τοῦξειργασμένον ἔλεξα πᾶν ὅσονπερ' ἐξηπιστάμην. ὁ δ' εὐθύς ἐξώμωξεν οἰμωγὰς λυγρὰς, ἄς οὐποτ' αὐτοῦ πρόσθεν εἰσήκουσ' ἐγώ· πρὸς γὰρ κακοῦ τε καὶ βαρυψύχου γόους τοιούσδ' αἰεί ποτ' ἀνδρὸς ἐξηγεῖτ' ἔχειν· ἀλλ' ἀψόφητος ὀξέων κωκυμάτων ὑπεστέναζε ταῦρος ὡς βρυχώμενος. νῦν δ' ἐν τοιαῦδε κείμενος κακῇ τύχῃ ἄσιτος ἀνήρ, ἄποτος, ἐν μέσοις βοτοῖς σιδηροκμηῆσιν ἤσυχος θακεῖ πεσών· καὶ δῆλός ἐστιν ὥς τι δρασείων κακόν. τοιαῦτα γὰρ πως καὶ λέγει κώδύρεται. ἀλλ', ὦ φίλοι, τούτων γὰρ οὐνεκ' ἐστάλην, ἀρήξατ' εἰσελθόντες, εἰ δύνασθέ τι.	5 10 15
----------	---	---------------

Sophocles, *Ajax* 311–329

(c)* How does Tecmessa convey the strength of Ajax's emotions in this speech?

You should refer **both** to the content **and** to the language of the passage.

[15]

SECTION B

Answer **one** question from this section.

3 Read the following passages and answer the questions.

σφαῖραν ἔπειτ' ἔρριψε μετ' ἀμφίπολον βασίλεια· ἀμφιπόλου μὲν ἄμαρτε, βαθείη δ' ἔμβαλε δίνη· αἰ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄυσαν· ὁ δ' ἔγρευτο διὸς Ὀδυσσεύς, ἐζόμενος δ' ὠρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν· 'ὦ μοι ἐγὼ, τέων αὐτε βροτῶν ἐς γαῖαν ἰκάνω;	5
ἦ ῥ' οἱ γ' ὕβρισταί τε καὶ ἄγριοι οὐδὲ δίκαιοι, ἦε φιλόξενοι καὶ σφιν νόος ἐστὶ θεουδής; ὥς τέ με κουράων ἀμφήλυθε θήλυς αὐτή· νυμφάων, αἰ ἔχουσ' ὀρέων αἰπεινὰ κάρηνα καὶ πηγὰς ποταμῶν καὶ πίσσα ποιήεντα.	10
ἦ νύ που ἀνθρώπων εἰμὶ σχεδὸν αὐδηέντων; ἀλλ' ἄγ' ἐγὼν αὐτὸς πειρήσομαι ἠδὲ ἴδωμαι. ὡς εἰπὼν θάμνων ὑπεδύσετο διὸς Ὀδυσσεύς, ἐκ πυκινῆς δ' ὕλης πτόρθον κλάσε χειρὶ παχείῃ φύλλων, ὡς ῥύσαιτο περὶ χροῖ μήδεα φωτός.	15
βῆ δ' ἴμεν ὥς τε λέων ὀρεσίτροφος ἀλκὶ πεποιθώς, ὅς τ' εἶσ' ὕμενος καὶ ἀήμενος, ἐν δέ οἱ ὄσσε δαίεται· αὐτὰρ ὁ βουσί μετέρχεται ἢ οἴεσσι ἠὲ μετ' ἀγροτέρως ἐλάφους· κέλεται δέ ἐ γαστήρ μήλων πειρήσοντα καὶ ἐς πυκινὸν δόμον ἐλθεῖν.	20

Homer, *Odyssey* VI.115–134

- (a) σφαῖραν ἔπειτ' ... κατὰ θυμόν (lines 1–4): what series of events causes Odysseus to wake up? [3]
- (b) ὦ μοι ἐγὼ ... μήδεα φωτός (lines 5–15): what evidence of Odysseus' vulnerability is there in these lines? [6]
- (c) Translate βῆ δ' ἴμεν ... δόμον ἐλθεῖν (lines 16–20). [5]

τὸν δ' αὖ Ναισικᾶα Λευκώλενος ἀντίον ἠὔδα·
 'ξεῖν', ἐπεὶ οὔτε κακῶ οὔτ' ἄφροني φωτὶ ἔοικας·
 Ζεὺς δ' αὐτὸς νέμει ὄλβον Ὀλύμπιος ἀνθρώποισιν,
 ἐσθλοῖς ἠδὲ κακοῖσιν, ὅπως ἐθέλησιν, ἐκάστω·
 καὶ που σοὶ τάδ' ἔδωκε, σὲ δὲ χρῆ τετλάμεν ἔμπης. 5
 νῦν δ', ἐπεὶ ἡμετέρεην τε πόλιν καὶ γαῖαν ἰκάνεις,
 οὔτ' οὔν ἐσθῆτος δευήσεαι οὔτε τευ ἄλλου,
 ὦν ἐπέοιχ' ἰκέτην ταλαπείριον ἀντιάσαντα.
 ἄστνυ δέ τοι δεῖξω, ἐρέω δέ τοι οὔνομα λαῶν.
 Φαίηκες μὲν τήνδε πόλιν καὶ γαῖαν ἔχουσιν, 10
 εἰμὶ δ' ἐγὼ θυγάτηρ μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο,
 τοῦ δ' ἐκ Φαίηκων ἔχεται κάρτος τε βίη τε.
 ἦ ῥα καὶ ἀμφιπόλοισιν ἐνπλοκάμοισι κέλευσε·
 'στῆτέ μοι, ἀμφίπολοι· πόσε φεύγετε φῶτα ἰδοῦσαι;
 ἦ μή πού τινα δυσμενέων φάσθ' ἔμμεναι ἀνδρῶν; 15
 οὐκ ἔσθ' οὔτος ἀνὴρ διερός βροτὸς οὐδὲ γένηται,
 ὅς κεν Φαίηκων ἀνδρῶν ἐς γαῖαν ἴκηται
 δηιοτῆτα φέρων· μάλα γὰρ φίλοι ἀθανάτοισιν.
 οἰκέομεν δ' ἀπάνευθε πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ,
 ἔσχατοι, οὐδέ τις ἄμμι βροτῶν ἐπιμίσγεται ἄλλος.' 20

Homer, *Odyssey* VI.186–205

(d)* What aspects of Nausicaa's character does Homer emphasise in this extract?

You should refer **both** to the content **and** to the language of the passage.

[15]

4 Read the following passages and answer the questions.

Χορός	Αἴας, ἔχειν σ' ἄν οἴκτον ὡς κἀγὼ φρενὶ θέλοισι' ἄν· αἰνοίης γὰρ ἄν τὰ τῆσδ' ἔπη.	
Αἴας	καὶ κάρτ' ἐπαίνου τεύξεται πρὸς γοῦν ἐμοῦ, ἐὰν μόνον τὸ ταχθὲν εὖ τολμᾷ τελεῖν.	
Τέκμησσα	ἀλλ' ὦ φίλ' Αἴας, πάντ' ἔγωγε πείσομαι.	5
Αἴας	κόμιζέ νῦν μοι παιῖδα τὸν ἐμόν, ὡς ἴδω.	
Τέκμησσα	καὶ μὴν φόβοισί γ' αὐτὸν ἐξελυσάμην.	
Αἴας	ἐν τοῖσδε τοῖς κακοῖσιν; ἢ τί μοι λέγεις;	
Τέκμησσα	μὴ σοί γέ που δύστηνος ἀντήσας θάνοι.	
Αἴας	πρέπον γέ τ' ἄν ἦν δαίμονος τοῦμοῦ τόδε.	10
Τέκμησσα	ἀλλ' οὖν ἐγὼ 'φύλαξα τοῦτό γ' ἀρκέσαι.	
Αἴας	ἐπήνεσ' ἔργον καὶ πρόνοιαν ἦν ἔθου.	
Τέκμησσα	τί δῆτ' ἄν ὡς ἐκ τῶνδ' ἄν ὠφελοῖμί σε;	
Αἴας	δός μοι προσειπεῖν αὐτὸν ἐμφανῆ τ' ἰδεῖν.	
Τέκμησσα	καὶ μὴν πέλας γε προσπόλοις φυλάσσεται.	15
Αἴας	τί δῆτα μέλλει μὴ οὐ παρουσίαν ἔχειν;	
Τέκμησσα	ὦ παῖ, πατήρ καλεῖ σε. δεῦρο προσπόλων ἄγ' αὐτὸν ὅσπερ χερσὶν εὐθύνων κυρεῖς.	
Αἴας	ἔρποντι φωνεῖς ἢ λελειμμένῳ λόγων;	
Τέκμησσα	καὶ δὴ κομίζει προσπόλων ὅδ' ἐγγύθεν.	20

Sophocles, *Ajax* 525–544

(a)* How does Sophocles present the relationship between Ajax and Tecmessa in these lines?

You should refer **both** to the content **and** to the language of the passage. **[15]**

Αἴας	<p>κἀγὼ γάρ, ὅς τὰ δεῖν' ἐκαρτέρουν τότε βαφῆ σίδηρος ὦς, ἐθελύνθην στόμα πρὸς τῆσδε τῆς γυναικός· οἰκτίρω δέ νιν χῆραν παρ' ἐχθροῖς παῖδά τ' ὄρφανὸν λιπεῖν. ἀλλ' εἶμι πρὸς τε λουτρὰ καὶ παρακτίους 5 λειμῶνας, ὡς ἂν λύμαθ' ἀγνίσας ἐμὰ μῆνιν βαρεῖαν ἐξαλέξωμαι θεᾶς· μολῶν τε χῶρον ἔνθ' ἂν ἀστιβῆ κίχῳ, κρούψω τόδ' ἔγχος τοῦμόν, ἐχθιστον βελῶν, γαίας ὀρύξας ἔνθα μή τις ὄψεται· 10 ἀλλ' αὐτὸ Νῦξ Ἄιδης τε σωζόντων κάτω. ἐγὼ γὰρ ἐξ οὗ χειρὶ τοῦτ' ἐδεξάμην παρ' Ἑκτορος δῶρημα δυσμενεστάτου, οὔπω τι κεδνὸν ἔσχον Ἀργείων πάρα. ἀλλ' ἔστ' ἀληθῆς ἢ βροτῶν παροιμία, 15 ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα κοῦκ ὀνήσιμα. τοιγὰρ τὸ λοιπὸν εἰσόμεσθα μὲν θεοῖς εἶκειν, μαθησόμεσθα δ' Ἀτρείδας σέβειν. ἄρχοντές εἰσιν, ὥσθ' ὑπεικτέον. τί μήν;</p>
	Sophocles, <i>Ajax</i> 650–668

- (b) κἀγὼ γάρ ... ὄρφανὸν λιπεῖν (lines 1–4): what changes in his own attitudes does Ajax identify here? [4]
- (c) ἀλλ' εἶμι ... Ἀργείων πάρα (lines 5–14): what does Ajax say he will promise to do in these lines from his so-called 'deception speech'? [5]
- (d) Translate ἀλλ' ἔστ' ἀληθῆς ... τί μήν (lines 15–19). [5]

5 Read the following passages and answer the questions.

Στρεψιάδης	<p>ἀλλ' οὐδ' ὁ χρηστός οὐτοσί νεανίας ἐγείρεται τῆς νυκτός, ἀλλὰ πέρδεται ἐν πέντε σισύραις ἐγκεκορδυλημένος. ἀλλ', εἰ δοκεῖ, ῥέγκωμεν ἐγκεκαλυμμένοι. ἀλλ' οὐ δύναμαι δείλαιος εὔδειν δακνόμενος ὑπὸ τῆς δαπάνης καὶ τῆς φάτνης καὶ τῶν χρεῶν διὰ τουτονὶ τὸν υἷόν. ὁ δὲ κόμην ἔχων ἰππάζεται τε καὶ ξυνωρικεύεται, ὄνειροπολεῖ θ' ἵππους· ἐγὼ δ' ἀπόλλυμαι ὄρων ἄγουσαν τὴν σελήνην εἰκάδας· οἱ γὰρ τόκοι χωροῦσιν. ἄπτε, παῖ, λύχνον, κᾶκφερε τὸ γραμματεῖον, ἴν' ἀναγνῶ λαβῶν ὀπόσοις ὀφείλω καὶ λογίσωμαι τοὺς τόκους. φέρ' ἴδω, τί ὀφείλω; δώδεκα μνᾶς Πασία. τοῦ δώδεκα μνᾶς Πασία; τί ἐχρησάμην; ὅτ' ἐπριάμην τὸν κοππατίαν. οἴμοι τάλας, εἴθ' ἐξεκόπην πρότερον τὸν ὀφθαλμὸν λίθῳ.</p>	5 10 15
Φειδιππίδης	Φίλων ἀδικεῖς· ἔλαυνε τὸν σαυτοῦ δρόμον.	
Στρεψιάδης	τοῦτ' ἔστι τουτὶ τὸ κακὸν ὃ μ' ἀπολώλεκεν.	

Aristophanes, *Clouds* 8–26

- (a) ἀλλ' οὐδ' ... ῥέγκωμεν ἐγκεκαλυμμένοι (lines 1–4): how does Aristophanes introduce Strepsiades' son? [3]
- (b) ἀλλ' οὐ δύναμαι ... μνᾶς Πασία (lines 5–14): what worries does Strepsiades reveal to the audience in these lines? [6]
- (c) Translate τοῦ δώδεκα ... μ' ἀπολώλεκεν (lines 15–19). [5]

Στρεψιάδης	Φέρε, τίς γὰρ οὗτος οὐπί τῆς κρεμάθρας ἀνήρ;	
Μαθητής	αὐτός.	
Στρεψιάδης	τίς αὐτός;	
Μαθητής	Σωκράτης.	
Στρεψιάδης	ὦ Σώκρατες.	5
	ἴθ' οὗτος, ἀναβόησον αὐτόν μοι μέγα.	
Μαθητής	αὐτός μὲν οὖν σὺ κάλεσον· οὐ γὰρ μοι σχολή.	
Στρεψιάδης	ὦ Σώκρατες, ὦ Σωκρατίδιον.	
Σωκράτης	τί με καλεῖς, ὠφήμερε;	10
Στρεψιάδης	πρῶτον μὲν ὅ τι δρᾷς, ἀντιβολῶ, κάτειπέ μοι.	
Σωκράτης	ἀεροβατῶ καὶ περιφρονῶ τὸν ἥλιον.	
Στρεψιάδης	ἔπειτ' ἀπὸ ταρροῦ τοὺς θεοὺς ὑπερφρονεῖς, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τῆς γῆς, εἵπερ;	
Σωκράτης	οὐ γὰρ ἂν ποτε	15
	ἐξηῦρον ὀρθῶς τὰ μετέωρα πράγματα, εἰ μὴ κρεμάσας τὸ νόημα καὶ τὴν φροντίδα, λεπτὴν καταμείξας ἐς τὸν ὅμοιον ἀέρα.	
	εἰ δ' ὦν χαμαὶ τᾶνω κάτωθεν ἐσκόπουν, οὐκ ἂν ποθ' ἠῦρον· οὐ γὰρ ἀλλ' ἡ γῆ βία	20
	ἔλκει πρὸς αὐτὴν τὴν ἰκμάδα τῆς φροντίδος. πάσχει δὲ ταῦτο τοῦτο καὶ τὰ κάρδαμα.	
Στρεψιάδης	πῶς φήεις;	
	ἢ φροντίς ἔλκει τὴν ἰκμάδ' εἰς τὰ κάρδαμα;	
	ἴθι νυν κατάβηθ', ὦ Σωκρατίδιον, ὡς ἐμέ,	25
	ἵνα με διδάξης ὠνπερ ἔνεκ' ἐλήλυθα.	

Aristophanes, *Clouds* 218–238

(d)* How effectively does Aristophanes present the interaction between Strepsiades and Socrates in these lines?

You should refer **both** to the content **and** to the language of the passage.

[15]

SECTION C

Answer **one** question from this section.

You **must** use material from parts of the text that you have studied in English where relevant, as well as parts you have read in Greek.

- 6* How important is the theme of *xenia* or guest-friendship in the books of *The Odyssey* that you have read? [20]
- 7* To what extent is Ajax worthy of pity in Sophocles' *Ajax*? [20]
- 8* Aristophanes' *Clouds* did not win at the City Dionysia in 423BC. Does this mean that the play is not funny? [20]

END OF QUESTION PAPER

OCR

Oxford Cambridge and RSA

Copyright Information

OCR is committed to seeking permission to reproduce all third-party content that it uses in its assessment materials. OCR has attempted to identify and contact all copyright holders whose work is used in this paper. To avoid the issue of disclosure of answer-related information to candidates, all copyright acknowledgements are reproduced in the OCR Copyright Acknowledgements Booklet. This is produced for each series of examinations and is freely available to download from our public website (www.ocr.org.uk) after the live examination series. If OCR has unwittingly failed to correctly acknowledge or clear any third-party content in this assessment material, OCR will be happy to correct its mistake at the earliest possible opportunity.

For queries or further information please contact The OCR Copyright Team, The Triangle Building, Shaftesbury Road, Cambridge CB2 8EA.

OCR is part of Cambridge University Press & Assessment, which is itself a department of the University of Cambridge.